

Saulėta, vėsu
Saulė teka 6:11, leidžiasi 7:33

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian in The United States

VOL. LVIII

Price 15c

Chicago, Ill. — Penktadienis, Rugpjūčio-August 27 d., 1971 m.

Kaina 15c

292

KINIJA GARANTUOJA RUMUNIJOS SIENAS

LIETUVIUS TEBEVEŽA Į SIBIRĄ

Lietuvos jaunimas dirba Urale,
Altajuje, Lenkijoje ir kitur.

Lietuvoje paskelbtas duomenimis ("Tiesa", rugpjūčio 11) įvairiose Sovietų Sąjungos respublikose šią vasarą dirba 620 Lietuvos jaunimo — studentų. Jie vadinami "Lietuvos pasiuntiniais". 275 akademinių jaunimo atstovai dirba ir "ilsisi" Vengrijoje, Čekoslovakijoje, Bulgarijoje, Rytų Vokietijoje. Pačioje Lietuvoje veikia 113 jaunimo "darbo ir poilsio stovyklų". Visi stovyklautojai atliks darbų už keturis milijonus rublių.

Okupuotos Lietuvos studentai šią vasarą, kaip ir kiekvienais metais, siunčiami statybų ir kt. darbams į pačius tolimiausius Sovietų Sąjungos užkampius. "Komj. Tiesa" rugpjūčio 3 d. ir kitomis dienomis paskelbė, kad dirbančių studentų išspėdžiū.

"Dirbame Altajuje" —

rašo studentas B. Čekanauskas. Darbas — "šešias dienas per savaitę, kepinant karštai stepių saulei ir pliaupiant šaltam liutui... Poilsio dieną vyksta koncertai, draugystės vakarai, sportinės varžybos. Studentai lieja pamatus Altajaus gyvenamiesiems namams. Vilniaus inžinierinio instituto studentai privalo čia statyti vištėdę. Žemės ūkio akademijos Kaune studentai — klubą, Vilniaus universiteto auklėtiniai — sūrio cechą pieno gamyklai".

Visur esanti linksma nuotaika, bet... vis dažniau — laikai rašomi ir namus ir nekantriai laukiama atsakymų. Nusibosta mušti įkyrius uodus ir studentai vis labiau prisimena Lietuvą.

Prie Kamos upės

Ties Kamos upe, netoli Naberežnyje Čelny miesto, automobilių gamyklos statybos darbuose pilna jaunimo iš įvairių Sovietų Sąjungos užkampų. Liepos mėn. pabaigoje ten dirbo 2.800 jaunuolių. Jų tarpe buvo ir Lietuvos studentų. Savo išspėdžiūose ("Komj. Tiesa", rugp. 4) jie pasakoja — esą nusivylę, nes tikėjosi gyventi studentų miestelyje. Vieninteliai lietuvių kaimynai — Udmurtijos studentai iš Iževsko. Lietuviai keikiasi, nes, esą, "lietus ir lietus, net ir vietiniai gyventojai neprišimena tokių orų". Lietuviams teko draugauti su Iževsko studentais. Už trijų kilometrų gyvena Mordovijos, Kaliningrado studentai, toliau — atvykę iš Latvijos, Kazanės, Leningrado, Barnaulo. Pačiam Naberežnyje Čelny įsikūrę, aišku, Maskvos ir Omsko studentai.

Vaidas, lietuvių lyjant: "atleikia Danutė, lietpalty susigūžusi. Tai mūsų maitintoja, vyr. virėja. — Na, berniukai, arbatos. Ir ta arbata — pirmą mūsų mergaičių produkciją, kvapni, saldi". Tačiau... tu jaunuolių darbas ties Kamos upe neatrodo saldus... (E).

FORT COLLINS, Colo. — Nacionalinės studentų asociacijos 24-tojo metinio kongreso delegatai nubalsavo atnaujinti pasipriešinimą šaukimui į kariuomenę ir jei šaukimas vėl bus pradėtas, visame krašte "uždaryti" šaukimo centrus. Vienas barbzdotas delegatas Ron Ehrenreich iš Temple universiteto Philadelfijoje visų 300 delegatų akivaizdoje sudėgino savo kariuomenės šaukimo kortelę.

IŠ VISO PASAULIO

LONDONAS. — Anglijos policininkai pareiškė, kad jie surištomis rankomis turi kovoti su piktadariais ir pareikalavo nusikaltėliams griežtesnių bausmių. Vėliausiai banditų buvo nušautas policijos superintendantas Gerald Richardson. Policininkų delegatai pareiškė Scotland Yardui, kad policijos žudikai turi būti kariai. Nuo 1965 metų, panaikinus mirties bausmę, 11 policininkų nužudyta.

BELFAST, Airija. — Šiaurės Airijos elektros įstaigos būstinėje sprogus teroristų bomba vienas žmogus užmušė ir 32 sužeidė, jų tarpe 27 moteris, daugiausia stenografas ir sekretores. Bomba buvo paslėpta spintelėje 1 aukšte. Teroristai apie bombą pranešė tik 1 minutę prieš sprogimą ir 600 tarnautojų nebespėjo išbėgti.

WASHINGTONAS. — Airijai buvo pranešta, jog jos lėktuvai negalės naudotis New Yorko aerodromais, jei Amerikos lėktuvams nebus leista naudotis Dublino aerodromu. Amerikos lėktuvai tegali naudotis aerodromu, kuris yra gana toli nuo Dublino.

WASHINGTONAS. — Amerika deda pastangas gynybos išlaidoms mažinti. Ji pageidauja, kad Japonija pasiųstų kariuomenę į Pietų Korėją. Tuo atveju Amerika galėtų iš ten ištraukti savo ginkluotą jėgą.

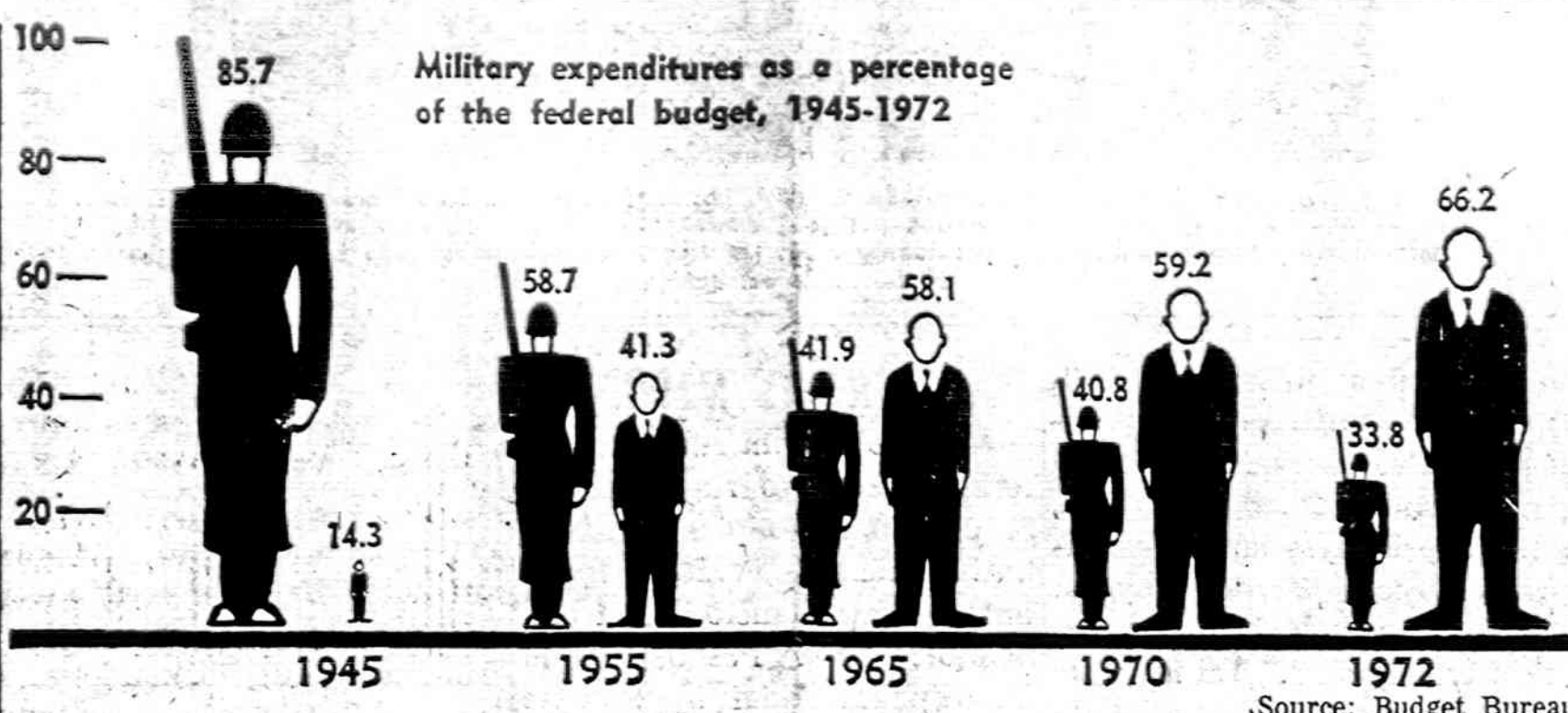
WASHINGTONAS. — Per paskutinius trejus metus šelpiamųjų (pašalpą gaunančių) skaičius laipsniškai didėjo, — didėjo nuolat be atvangos. Tačiau vėliausi duomenys rodo, kad gėgužės mėnesį šelpiamųjų buvo 37,000 mažiau, negu balandžio mėnesį.

Kaip beatšildyti pradėtą įšaldymą

WASHINGTONAS. — Kas atsitiks su algomis ir kainomis po lapkričio 12 d., kai baigsis nustatytas 90 dienų įšaldymo laikotarpis?

Nieko neatsitiks, pareiškė trys ekspertai Paul Porter, George Taylor ir Michael Di Salle Senato ir Atstovų Rūmų jungtiniam ekonominiam komitetui. Įšaldymas turės būti pratęstas, kad išvengtų infliacijos atsinajimo.

Visi trys sutiko, kad tam tikra mašininerija turės būti per tą laiką įsteigta, kuri galėtų efektingai tarpininkauti ginčams ir disputams. Priešingai, per tuos 3 mėnesius susikaups tiek nepasitenkinimų, kad įšaldymui praejus padėtis galėtų pasidaryti blogesnė negu buvusi.

Paveikslai parodo, kuriais metais ir kaip buvo naudojami JAV biudžeto pinigai. 1945 metais išleista daug pinigų karo reikams, o 1972 metais planuojama išleisti daugiau pinigų valstybės ir apdraudos reikams.

KINIJA NEDARYSIANTI KONCESIJŲ

Nesutiksianti su dviejų Kinijų idėja.

HONG KONG. — Šiomis dienomis grįžo iš komunistinės Kinijos James Reston, The New York Times kolumnistas ir vice-prezidentas. Kinijoje jis turėjo progos pasimatyti ir pasikalbėti su valdžios pareigūnais ir patirti iš jų, kaip jie žiūri į Nixono misiją, atseit, jo pasirodymą aplankyti Kiniją. Praleides septynias savaites Kinijoje ir grįždamas į Ameriką, Reston buvo sustojęs Hong Konge, kur turėjo pasikalbėjimą su spaudos atstovais.

Prezidento Nixono kelionė į Kiniją gali prisidėti prie rinkimų laimėjimo kitais metais, pareiškė Reston, bet mažai tiki, kad jam pasiseks iš komunistinės Kinijos išgauti kokių koncesijų. Ypač esą mažai vilties, kad Pekinas pripažintų dvi Kinijas.

Iš pasikalbėjimo su premjėru Chou En-lai Reston patyrė, kad komunistinė Kinija norinti sunormalizuoti santykius su Amerika, bet jinau jokių būdų neprisidėsianti prie Vietnamo karo baigimo. Kinija laikosi to nusistatymo, kad Vietnamo karas yra Washingtono ir Hanojaus reikalas. Tarpininkavimo vaidmens ji kratosi.

Kitas labai opus klausimas yra pripažinimas dviejų Kinijų: komunistinės Kinijos ir vadinamosios Nacionalinės Kinijos, kuri yra įsikūrusi Taiwan. Pekinas Taiwaną (Formozą) laiko integraline Kinijos dalimi, todėl apie jo pripažinimą kaip atskiros valstybės ir girdėti nenori. Tuo tarpu Amerika daro žygį, kad būtų pripažintos dvi Kinijos ir jos būtų atstovaujamos Jungtinėse Tautose.

Reston taip pat patyrė, jog santykiai tarp Sovietų Rusijos ir komunistinės Kinijos ne kiek nepagerėjo. Kinai pabrėžė, kad Sovietai turi sutraukti apie milijoną karių prie Kinijos sienos. Dėl to Pekinas esąs susirūpinęs.

Bolivija su JAV nori "draugystės"

La Paz, Bolivija. Pulkininkas Hugo Banzer Suarez, naujasis prezidentas, nuvertęs kairiųjų prezidentą Juan Jose Torres ir jo valdžią, pareiškė, kad jo vyriausybė sieks palaikyti "tradicinę draugystę" su Jungtinėmis Valstybėmis. Jis pasakė spaudos konferencijoje, kad net kai kurios nusavintosios amerikiečių įmonės galės būti gražintos, tik Gulf Oil Co., kuri amerikiečiams kaštavo 200 milijonų, esą nebus galima sugrąžinti.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Aviacijos vadovybė pranešė, kad Manzano kalnuose bus bandomi mirties spinduliai. Taikinyje yra slėnio galės esantiose kalvose, ant septynių bokštų.

Pittsburgh Press bendrovės streikuojantieji darbininkai vakar svarstė, leisti miestui turėti du ar vieną laikraštį.

General Motors paskelbė, kad gamins turbinomis varomus automobilius, tinkamus važinėti pletais.

Belfaste buvo sužeisti du britų kariai, suimti keli civiliai, nepaklause įsakymų.

Sovietų Sąjungai nepatinka Kinijos pastangos palaikyti gerus santykius su valstybėmis, nedraugiskai nusiteikusioms Rusijai.

DECATUR, Ill. — Trečiądienį turėjo prasidėti mokinių registracija. Tačiau ji neįvyko dėl mokytojų streiko.

New Yorko meras John Lindsay pareiškė įsitikinimą, kad demokratų partija bus naudingas miesto gyventojams. Jis norio respublikonams įtraukti į auklėjimo darbą, bet jam nesisekė. Visą laiką jam kliudęs respublikonas gubernatorius.

Ugandos-Tanzanijos tarpusavio karas

Tanzanijos partizanų vadas kinas

Kampala, Uganda. Prezidentas Idi Amin pranešė, kad kino pulkininko vadovaujamas Tanzanijos kariuomenės dalinys įsiveržė per sieną ir pagrobė keturis Ugandos kareivius. Ugandos kareiviai už puolimą atmušę nušaudami nemažą skaičių tanzaniečių ir atimdami iš jų daug artilerijos pabūklų vežimų ir kulkosvaidžių. Prezidentas Amin, be to spaudos atšovams parodė laivą, kuris alpažintas kaip buvęs kinų kariuomenės pulkininkas.

Uganda jau prieš šesetą savaitių uždarė sieną su Tanzanija, kai susirėmimuose su Tanzanijos partizanais žuvo daugiau kaip 600 ugandiečių kareivių. Tanzanija nori jėga grąžinti Ugandos ištrėmtąjį prezidentą Miltoną Abotė.

Filipinų prezidentas apkaltino senatorių

Manila. Prezidentas Ferdinand F. Marcos pasakė per televiziją kalbą, apkaltindamas opozicijos vadą, liberalų partijos general sekretorių, senatorių Benigno Aquino, kad jis finansuoja, remia ir ginkluoja komunistų grupes, siekdamas nuversti valdžią.

Marcos pasakė, kad jo žvalgybos žiniomis, sen. Aquino turėjęs "visą eilę" mitingų su mokesčių ir maisto maitininkų vadais ir per praėjusius 6 metus davęs jiems pinigų ir ginklų, būtent automatinį šautuvą, kulkosvaidžių ir granatsvaidžių.

Sen. Aquino atsakė, kad jis tokių kaltinimų laukęs ir kad tikis, jog prezidentas "teiksis savo kaltinimus pakartoti teisme".

KAIRAS, Egiptas. — Buvusio viceprezidento Ali Sabry ir kitų 90 aukštų pareigūnų byla atidėta dešimčiai dienų. Jie kaltinami išdavyste ir samokslu nuversti prezidentą Anwar Sadat valdžią.

BONNA. — Kanclerio Willy Brandt vyriausybė indorsavo padarytą sutartį, kuri liečia Berlyną. Po ministerių kabineto posėdžio valdžios pareiškė, visą laiką jam kliudęs respublikonas gubernatorius.

SOVIETŲ ARMIJOS PASIENYJE, BET NEDRISTA ĮSIVERŽTI

Rumunijos prezidentas rusams aiškiai pasakė, kad svetimos kariuomenės neįsileis.

BUKARESTAS, Rumunija. — Susidaro įspūdis, kad komunistinės Kinijos vyriausybė yra garantavusi dabartinės Rumunijos sienas, praneša Chicago Daily News korespondentas Donald R. Shanor. Sovietų karo vadovybė sutraukė galingas karo jėgas Rumunijos pasienin, bet tuo tarpu rusai nedrįso peržengti Rumunijos sienos. Sovietų karo jėgos tikrino maršalas Grečko, bet rusai į Rumuniją tuo tarpu nesiveržia.

Kiek JAV kareiviai palieka savo vaikų

SAIGONAS. — Namo grįžtantieji Amerikos kareiviai palieka Pietų Vietname apie 10,000 savo vaikų. Vienne Pietų Vietnamo valdiškame pranešime sakoma, kad spalvotieji ir baltieji amerikiečiai tėvai turėjo savo vaikus palikti, kadangi jų buvimas laikas Vietname baigiasi. Amerikos atstovybė tokių vaikų skaičių sprendžia "apie keletą tūkstančių", nors tikslaus skaičiaus ir negalima nustatyti, kadangi daug tokių vaikų yra atiduota į našlaičių prieglaudas.

Dpa savo žinią papildė, kad Vakarų Vokietijoje, vien Bavarijoje, yra apie 27,000 paliktų spalvotų ir baltų amerikiečių vaikų.

"Juodųjų panterų" įtaka sumažėjusi

WASHINGTONAS. — Atstovų Rūmų vidaus saugumo komitetas savo raporte teigia, kad Juodųjų Panterų "šautuvo vamzdžio politika" neapsimokėjusi. Dar prieš metus laiko buvę pargarsėję kaip getų "militantai", savo išsišokimais "panteros" netekę vardo kitų juodųjų tarpe, nors esą nemažai prisidėję prie smurto veiksmų Jungtinėje Valstybėje ir tebegresia vidaus saugumui.

Kongresmanas R. Preyer (D., N. C.) vicepirmininkas komiteto, kurs tyrinėjo Juodųjų Panterų veiklą praeitais metais, pareiškė, kad raportas parašytas "perdaug simpatizuojančiai" panteroms.

Afganistane sausra

KABUL, Afganistanas. — Afganistano ištiko nepaprasta sausra, dėl kurios daugelyje vietų gyventojai nebeturi maisto, nes sausra sunaikino javus. Gyventojai minta žolę, o pajėgumai keliai į kitas vietas, ieškodami maisto.

Užsienio reikalų ministerija apeliavo į pasaulį, prašydama pagalbos. Savo atsišaukime ji teigia, kad Afganistano istorijoje niekad nebuvo tokios baisios sausras. Jo žemiškos milijonų gyventojų gresia badas. Dėl pašaro trūkumo gali išgaisti naminiai gyvuliai, kurių prisiskaitoma iki 26 milijonų.

Komunistinė Kinija jau pažadėjo pasiųsti 15,000 tonų kviečių ir 3,000 tonų kukurūzų. Amerika ketinanti pasiųsti 100,000 tonų kviečių.

PARYŽIUS. — Iš patikimų šaltinių patirta, kad ši rudenį aplankys Paryžių Sovietų Sąjungos vadai, priekakyje su Leonidu I. Brežnevu.

Rumunija priklauso vadina-mai Varšuvos valstybių sąjungai. Minėtos sąjungos karo vadovybė nutarė praveisti manevrus Balkanuose. Karo vadai reikalavo, kad Varšuvos valstybių karo jėgos manevrų metu galėtų įžengti į Rumuniją, bet rumunai griežtai uždraudė tai daryti. Rumunai, žinodami, kas prieš dvejis metus atsitiko Čekoslovakijoje, griežčiausiai uždraudė bet kurios kitos valstybės karo jėgoms bet kokiais sumetimais peržengti rumunų sieną. Ne-gausioms rumunų karo jėgoms įsakyta pasiruošti ginti sienas ir naikinti kiekvieną įsiveržusį svetimos valstybės kari.

Rumunijoje dabartiniu metu vieši gausi Kinijos karo vadų delegacija, kurios prie-sakyje yra Kinijos kariuomenės štabo viršininkas. Buvo pasklidęs gandų, kad kiniečiai, pasisvečiavę kelias dienas, tuo-jau išvažiuos, bet jie neskuba.

Niekas nežino, ar Kinija yra pasižadėjusi garantuoti Rumunijos sienas, bet pasakojama, kad Kinija pasižadėjo būti pasiruošusi, jeigu rusai drįstų peržengti Rumunijos sieną. Rusijos caras atėmė iš Kinijos didelius žemės plotus. Kinija praešė Maskvą atiduoti kiniečių žemes, bet Maskva nesutikusi. Kiniečiai gali įsiveržti į rusų pavergtas Kinijos žemes.

Korespondentas Shanor mano, kad Rumunijos prezidentas Ceausescu galėjo aptarti su Mao Cetungu prezidento Nixono kelionę į Pekiną.

Asmeninį mokestį teismas patvirtino

SPRINGFIELD, Ill. — Ilinojaus Aukščiausias teismas atsisakė persvarstyti asmens mokestio (personal tax) reikalą, tuo būdu atidarydamas kelią generaliniam prokurorui William Smith perkelti visą reikalą Jungtinių Valstybių Aukščiausiajam teismui.

Praeitą mėnesį Ilinojaus Aukščiausias teismas nusprendė, kad praeito rudens lapkričio mėnesį pravestas referendumas, nubalsavęs panaikinti asmens mokestį, esąs neteisėtas ir asmens mokestį patvirtino.

Gen. prokuroras Smith priza-dėjo asmens mokesčio bylą perkelti į JAV Aukščiausią Teismą, jei Ilinojaus aukšt. teismas nuspręs nepalankiai.

HARRISON, N. Y. — Buvo areštuoti keturi paaukliai, po-liecininkų sūnūs, už žudymą kiškių ir kitų mažų žvėrelių zoologiniame sode. Teisėjas patvarkė, kad būtų ištirtas jų protas. Paaukliai amžius — 16 — 17 metų.

DIALOGAS SU BRONIU RAILA

J. KLAUSEKIS

I.

LOS ANGELES, Cal. — Spaudos žmonių šioje lietuvių kolonijoje yra gana daug. Yra ir čia leidžiamos spaudos, skirtos vietos lietuvių reikalmams bei ir viso pasaulio lietuvių pasiskaitymui. Parapijos vadovybė, tiksliau — mumsinjonas klebonas J. Kučingis, leidžia dvasiaitūną, "L. A. Šv. Kazimiero parapijos žinias", A. Skirius leidžia "Liet. Amerikos Vakarose" ir "Lietuvių Dienų" žurnalą. Neseniai L. Bendruomenės L. A. Apylinkės valdyba pradėjo leisti "Los Angeles Bendruomenės žinias". Gal prieš dešimtmetį, kai tautininkai buvo veiklesni, jie išleisdavo savo informacinį biuletenį.

Kai čia buvo steigiamas žurnalų sąjunga skyrus, nariai įsirašė keliasdešimt vyrų ir moterų. Be jų yra ir daugiau losangeliečių, kurie turi pamėgimą kad ir ne nuolat, bet bent retkarčiais laikraščiams parašyti. Nežiūrint tokios rašto žmonių gausybės, betgi kartais ir labai žymūs visuomeniniai bei kultūrinės veiklos suėjimai bei darbai praeina spaudoje nepaminėti.

Vasaros kaitroje pavėsio beieškant, parapijos kieme, netoli knygų prekybos, vieną sekundienį sėdau su dviem žurnalistais.

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

— Sek pasaką, mamytė,
apie senus laikus,
kai atvarai ir laumės.
Skrajojo po laukus...

S. Petersonienė.

Poezija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar kryptavimai. Naujienose galima gauti šių perlių ir žemčiūgų mūsų mažiesiems bei jaunimui.

1. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, 32 psl., telpa 6 pasakos ir DVY-NUKES, 34 psl. su 8 apsakymais ir vaikų pasaulio. Abi gausiai iliustruotos, spalvotais viršeliais, kainuoja po 1 dol.
2. Vanda Frankienė-Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KISKELIS, pasaka mažiesiems. Jūratės Eidukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gražus leidinys. \$1.50.
3. A. Giedrius, MURKLYS, 24 apsakaitės vaikams. Dail. V. Siman-kevičius iliustruota, 130 psl., \$1.00.
4. Stasė Vanagaitė-Petersonienė, LAUMĖ DAUMĖ, 17 eilėraščių, kaip pasakų, apie paslaptingas laumes. Tėvų Žemėje. Labai gražus leidinys, didelio formato, kietais viršeliais, gausiai dail. J. Kiburo iliustruota, 64 psl., kainu 5 dol.
5. Maironis, JAUNOJI LIETUVA, poema, 118 psl., \$1.00.
6. R. Spalis, GATVĖS BERNIUKO NUOTYKIAI, Apsakos jaunimui ir senimui. Dail. A. Trinkūno viršelis ir iliustracijos. Išleido Dr. Vydušo Fon-das, 528 psl. Kaina 4 dol.
7. Juozas Švaistas, SAUNUS PENKETUKAS, apsakaitės, kaip pasakos vaikams ir jų gyvenimo, svajonių ir žygų. Iliustruota dail. Z. Sodeikienės. Didelio formato, kietais viršeliais, žygiu 77 psl. leidinys. \$3.00.
8. Jonas Valaitis, SENOVES LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai. Eilutinių padavimų, legendų ir pasakų — kaip senovės lietuviai ir žemaičiai bendravo su savo dievais, 54 psl., \$1.00.

Vaikai mėgsta ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengviau juos įpratinti lietuviškai skaityti ir myleti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuo-tų vaikams perkamas dovanas — pusę knygu, pusę žaislų — lietuviško auklėjimo rodyklė staiga pakiltų aukštyn.

NAUJIENOS,

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

KNYGOS - GERIAUSIA DOVANA

1. Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS, II t., 386 psl. \$5.00.
2. Juozas Liudžius, RASTAI, 246 psl. \$3.00.
3. M. Zosienko, SATYRINĖS NOVELĖS, 199 psl. \$2.00.
4. Liudžius, MİKŲS, IŠ ISTORIJS UKANŲ, ATEINA LIETUVA, 699 psl. \$12.00.
5. Juozas Kapočinskas, SIAUBINGOS DIENOS, 378 psl. \$4.00.
6. J. Augustaitis, ANTONAS SMETONA IR JO VEIKLA, 154 psl. \$1.50.
7. Prof. V. Biržiška, SENIŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTO-RIJA, du tomai, 207 ir 225 psl. \$2.00 ir \$3.00.
8. Marius Kafiškis, ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO, 356 psl. \$5.00.
9. St. Kairys, LIETUVA BUDO, 416 psl. \$2.00.
10. Vl. Mingaila, KUN. ANTONAS MILUKAS, Jo gyvenimas ir darbai. \$6.00.
11. Adomas P. Jasas, BUK PALAIMINTASI, 330 psl. \$3.00.
12. Dr. Antanas J. Gusienis, DANTYS, 158 psl. minkštai viršeliais \$2.00, kietais \$4.00.
13. Juozas Švaistas, PETRAS ŠIRYOKAS, 228 psl. \$2.00.
14. Henrikas Radauskas, EILERAŠČIAI, 239 psl. \$5.00.
15. Mikas Petrauskas, EGLE ŽALCIU KARALIENE, \$5.00.
16. C. R. Jurgela, HISTORY OF THE LITHUANIAN NATION, \$10.00.
17. Petronėlė Orinaitė, KA LAUMES LEME, 236 psl. \$3.00.
18. Kipras Bielinis, TERORO IR VERGIJOS IMPERJA, 310 psl. \$1.00.
19. Dr. J. B. Končius, VYTAUTAS THE GREAT, 211 psl. angliškai. \$4.00.
20. Pranas Alšėnas, MARTYNAS JANKUS, biografija, 294 psl. \$4.00.
21. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ, lyrika, 152 psl. \$2.50.
22. V. D. Sruogienė, LIETUVOS ISTORIJA, 416 psl. \$6.00.

Šitas knygas galite įsigyti "Naujienu" ofise arba gauti paštą, atsiuntę nurodytas sumas čekiu arba money orderiu, šiuo adresu:

"NAUJIENOS"

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

New Yorko meras John Lindsay, negalėdamas rasti bendros kalbos su New Yorko gubernatoriumi Rockefelleriu, iš respublikonų partijos perėjo į demokratų partiją. Jis nepasakė, kad nori būti demokratų partijos kandidatu į prezidentus, bet jis visą laiką sukiniėjosi tarp žmonių, ir kalbasi su būsimais balsuotojais.

DETROIT, MICH.

— Vliko Seimui ruošti Komitetas posėdžiavo rugpjūčio m. 21 d. Komiteto pirm. K. Veikutis perskaitė Vliko atsiųstą laišką įvykstančio... Detroito Seimo reikalui. Posėdžio metu buvo pakartotinai apsvastyta patalpų posėdžiavimui, banketui ir meninei programai atlikti klausimas. Meninei programai atlikti yra pakviestas muziko St. Slizis vadovaujamas Jauni-mo choras, vyr. šeimininkė bus B. Kiaulienė.

Nėra dialogo knygoje, nebuvo jo ir pristatyme

I Br. Railos knygų pristatymą publikos susirinko, sakytum, nei daug, nei mažai — apie 70. Nemažą publikos dalį sudarė tie losangeliečiai, kurie lanko beveik visus kultūrinius rengimus, nepaisydami nei partinių nei kitokių išskaidymų. Išskirtinai publikoje švitavo skautai ir skautės akademikai, pasipuošę savo organizacijos juostelėmis.

Labai mažai tebuvo tautininkų. Br. Railos santykiu su "Dirvos" laikraščiu yra nutrūkę, o tuo pačiu pašliję ir su vietine tautininkų organizacija. Vienas Tautinės S-gos skyriaus valdybos narys buvo publikoje. Jo dalyvavimas, lyg koks diplomatinis ėjimas, pabrėžimas, jog sąjungos skyrius santykius su Br. R. dar nėra į nulį susukęs.

Br. Raila paslaugiai yra padėjęs daugeliui vietinių meno žmonių. Dalyvavo rinktinės poezijos leidimo komitete, recenzavo muzikines kantatas, rašė apie prozą ir poeziją, bei apie kitokių savo kolegų meninius pasireiškimus. Bet tu, kurių ypach Br. Railos paslaugomis pasinaudota, šiame knygų pristatyme nebūta ir nė sveikinimo laiškelio neatsiuntė. Lyg pagal tą išmintį — tu mums tik tiek reikalingas, kiek naudingas, o su savomis knygomis pats žinokis!

Skelbimuose skelbtąją "dialogo" programą pradėjo skautų filisterių pirmininkas Romas Venckus, bet jis tuoj vadovavimą perleido A. Žemaitiui. Buvo dvi paskaitos apie Br. Railos knygas. Paskaitininkai: prof. S. Zymantas ir Pr. Visvydas. Be to, dar standartinio pavadinimo punktas — meninė dalis: G. Gustaitė ir A. Žemaitaitis skaitė Br. R. raštų ištraukas.

Programa praėjo kitokioje tvarkoje, negu anksčiau būvusiose kitų autorių knygų pristatymuose ar premijų laureatų pagerbimuose. Nebuvo iškilmingojo ar garbės prezidentavimo, kurį tokiais atvejais pakviečiamas autorius. Bronys Raila, p. Railienė, kiti jų šeimos na-

me i gegužės mėnesį. Skautų filisterių Sąjunga surengė "Dialogą su Broniu Raila" — tokio pavadinimo kultūrinę popietę, kurioje pristatyta autorius neperseniausiai išleistas knygos: "Dialogas su lietuviu" ir "Ver-smės ir verpetai". Tai buvo ne koks uždaras žurnalistų ar skau-tų susirinkimas, bet visa visuo-menė buvo kviečiama ir kas tik norėjo gegužės 16 d. galėjo at-vykti į Tautinius namus, dalyvau-ti dialogo programoje. Ta-čiau iki šiol nepasitaikė užtikti spaudoje, kad kuris žurnalistas, ar šiaip tik korespondentas, bū-tų tą sueigą aprašęs. (Jei kam kiltų klausimas, kodėl ir aš anksčiau apie "dialogą" nerašau, atsakymas būtų: trūksta laiko. Po nedarbo žiemos dar-bovietėje tiek atsirado darbo, jog nuo pavasario iki šiol per vasaros kaitras braizykloje dir-bame "overtime").

Vliko Seimas įvykis Lietuvių namuose, 3009 Tillman Ave. Ta proga Vliko Seimui Ruošti Komitetas Detroito išspausdi-no sagutes su Brazilskų at-vaizdu ir išdalino aukų rinkė-jams — Balso 76-jo Skyriaus išvažiavimas į gamtą įvyko O. ir C. Šadeikių tikrai gražioje rezidencijoje. Prie namo ne sodas, bet parkas. Suvažiavo apie 80 Balso rėmėjų. Svečius pasitiko, maloniai ir šiltai pri-ėmė Skyriaus pirm. Kazys Ra-žaiskas su ponia. Apgarbėta,

rai ir giminės sėdėjo publikoje. Programos vedėjas net nepa-kvietė autorių atsitosti, prieš publiką išeiti. Tokioje progra-mos sąrangoje autoriui Br. Railai nebuvo leista nė žodžio pratariti. I pačią programos pabaigą vedėjas pranešė, jog prie durų, salės gale, yra stalas su Br. R. knygomis. Kas nori gali nusi-pirkti. Ten ras ir autorių, kurs norintiems knygoje pasirašys, duos autografa.

Atrodo, kad nevisi sueigos dalyviai buvo tokia tvarka pa-tenkinti, nes oficialiąją dalį bai-gus ir programos vedėjui kvie-čiant publiką pasilikti kavutei, iš publikos pasigirdo vienas ki-tas balsas autorių šaukiąs. Šauksmas ir teliko šauksmu. Kalbama, kad programos su-darytojai nusprendė, jog pro-grama ir be autoriaus žpdžio pakankamai užima laiko, tad autoriui neleista prabilti, nors sakoma, jog autorius žadėjęs programos neužteisti, vieną ar dvi minutes tepakalbėti. Gali-ma su Br. Railos mintimis ar dėstymais sutikti ar nesutikti, bet niekas neneigia, jog jis moka įdomiai, kaip sakoma, stilingai kalbėti. Tad girdėti teko ir tokią nuomonę, jog geriausia "dialogo" meninė dalis būtų bu-vusi paties Br. Railos kalba, o ne tasai į meną pretendavusis jo raštų skaitymas.

Taigi, kai autoriui prabilti neleista, galima sakyti, jog to skelbimuose masinančio dialo-gu su Br. Raila nebuvo. Lygiai ir jo knygoje "Dialogas su lietu-viais", kaip paskaitininkas S. Zymantas pabrėžė nėra dialogo, o yra tik autoriaus mintys ir svarstymai.

(Bus daugiau. Kituose tėsiniuose apie S. Zymanto ir P. Visvydo paskaitas; apie "sudrumstus" verpetus, t. y., kaip "Dirvoje" spausdintosios aki-mirkos į knygą dedant "išcen-zūruotos" bei pritaikytos šių dienų dvasiai ir kt.).

pirmyn ir vienas ir pusė atgal ir taip begalo kol muzika sustojo.

— D. L. O. C. p-kas advoka-tas Rimas Sukauskas — Sakis persikėlė į nuosavą namą Det-roito priemiestyje, 4629 Alton Dr. Troy, Michigan 48084, Tel. 689 — 7660; raštinės Tel. 444 — 8160.

— S. L. A. 200 Kuopos 50 metų jubiliejus ir viso S. L. A. 85 metų sukaktis įvyks su me-šviesos, — atsakė šikšnosparnis, — ir negaliu pakęsti dienos tam-m. spalio 3 d., sekim. Lietuvių sos.

namuose. Tuo reikalu bus iš-leistas leidinys apie kuopos is-toriją. Meninę programą at-likis čikagietis solistas vado-vaujamos muzikės Alice Ste-phens.

ŠIKŠNOSPARNIO SVIESA

Šikšnosparni paklausė: — Kodėl tu niekada neskra-i dai diena?

— Aš pripratau prie nakties šviesos, — atsakė šikšnosparnis, — ir negaliu pakęsti dienos tam-m. spalio 3 d., sekim. Lietuvių sos.

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujienose galima gauti puikių knygų, kurios papuolė bet kokia knygų spinta ar lentyna:

M. Bielinis, PENKTIEJI METAI, gražiai įrista, 592 psl.	\$6.00
K. Bielinis, DIENOJANT, gražiai įrista, 464 psl.	\$6.00
Prof. Vaclo Biržiška, ALEKSANDRYNAS, I tomas, gražiai įristas, 431 psl.	\$7.50
Prof. Vaclo Biržiška, SENIŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA, I dalis, 208 psl. įrista — \$3.00, minkštai viršeliais — \$2.00; II dalis, 225 psl., įrista — \$3.00, minkštai viršeliais — \$2.00.	\$2.00
Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 300 p.	\$2.00
Prof. S. Kairys, LIETUVA BUDO, gražiai įrista, 416 p.	\$5.50
Juozas Liudžius, RASTAI, 250 psl.	\$3.00
P. Liudžiuvienė, ATSIMINIMAI APIE JUOŽA LIUDŽIŲ, 88 psl.	\$1.00
S. Michelsonas, LIETUVIŲ IŠEIVIJA AMERIKOJE, 297 p.	\$4.00
Dr. V. Sruogienė, LIETUVOS ISTORIJA, gražiai įrista 968 psl., dabar tik	\$10.00

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. — Telef. HA 1-6100

Jau atspausdinta ir galima gauti knygų rinkoje

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

Alekso Ambrose knyga, aprašanti paskutinių 90 (1869-1959) metų Chicago lietuvių gyvenimą ir jų atliktus darbus. 664 psl. Kietas viršelis \$10.00, minkštai \$8.00. Išleido Amerikos Lietuvių Istori-jos Draugija.

Knygoje aprašytas pirmas Chicago atvažiavęs lietuvis, pirmos lietuvių kolonijos, jų suorganizuotos šalpos draugijos, statytos bažnyčios, įsteigti laikraščiai, kurių viso buvo 121, 41 teatro draugija, 48 pasaulietiški chorai, 9 bažnytiniai ir 314 veiklesnių žmonių biografi-jas. Duoti dokumentuoti katalikiškų, socialistinių, laisvamanų ir kitų organizacijų atlikti darbai, įsteigtos mokyklos, skaityklos, ban-kai ir kt.

Norintieji šią knygą įsigyti, prašomi parašyti čekį arba Money Order.

AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJS DRAUGIJOS

varda ir pasiūsti:

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

How a minus on your paycheck can be a plus in your future.

Sound confusing? It isn't, really. When you join the Payroll Savings Plan where you work, an amount you designate will be set aside automati-cally from each paycheck. That's the "minus."

That amount will then be invested in U.S. Savings Bonds. That's where the "plus" comes in. Because you're automatically saving for your future, with one of the safest investments there are: U.S. Savings Bonds.

And, by deducting a little at a time from each paycheck, you don't feel the pinch financially. Before you know it, you'll have quite a tidy sum tucked away.

And now there's a bonus interest rate on all U.S. Savings Bonds—for E Bonds, 5½% when held to matu-

ity of 5 years, 10 months (4% the first year). That extra ½%, payable as a bonus at maturity, applies to all Bonds issued since June 1, 1970... with a comparable improvement for all older Bonds.

Put a little "plus" in your future. Join the Payroll Savings Plan.

Bonds are safe. If you prefer, or whenever you replace them. When needed, they can be cashed at your bank. They may be deferred until retirement. And always remember: Bonds are a smart way to save.

Take stock in America. Now Bonds pay a bonus at maturity.

The U.S. Government does not pay for this advertisement. It is presented as a public service in cooperation with The Department of the Treasury and The Advertising Council.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

Palacho liepsna ir Kudirkos šauksmas

(Tęsinys)

Ir drąsaus būta to lietuvių jūrininko, kurs tėsė tiems sovietų teismo parodistams, kad amerikiečių jo atgal į sovietų nelaisvę išdavimas "nebuvo didelė tragedija". "Teherano, Jaltos ir Potsdamo konferencijose padarytų nutarimų išdavoje ištisos tautos atsidūrė nelaisvėje... Amerikos karinės administracijos atstovų akys, kaip lietuvis, tapau pripažintas Stalino įpėdiniu Brežnevo nuosavybė, dėlto privalėjo būti jam grąžintas..."

Tačiau Kudirka nejučia širdyje kartėlio prieš amerikiečius. Kai "Sovietų Sąjunga" laivo politrukas teismo eigoje jo paklausė, ar esą jis (Kudirka) įsivaizdavo, kad Jungtinės Valstybės jis būtų gąbūt gavęs išvietes valyti — išdidus lietuvis kietai atsakė: "Čia ne apie darbą reikala. Nėra nužeminančio darbo, ir jei net būčiau turėjęs išvietes valyti, tačiau būčiau turėjęs švarią sąžinę, ko jūs, draugas, savo pareigas eidamas neturite".

"Nesu nusikaltėlis tarptautinės teisės atžvilgiu. Mano apsisprendimas pasilikti užsienyje

nebuvo priešingas Jungtinių Tautų užgirtai žmogaus Teisių Deklaracijai, taip pat nesipriešino sovietų konstitucijai. Ir dėlto skaitau save visiškai nekaltu, nors ir puikiai žinau, kad mano bylai ir mano likimas jau yra saugumo organų išspres-tas".

Ir čia Kudirka precizavo, ką sovietų laidoje reiskia "saugumo organai"; jis tam sovietų teismui papasakojo, kaip atrodo "smegenų plovimas" kalėjime bylai medžiaga beruošiant. Kaip buvo stengiamasi jį priversti, kad pasmerktų lietuvių bendruomenės užsienyje "buržuazinį nacionalizmą", kaip mainais į pasmerkimą jam žadėjo sušvelninti bausmę. Kudirka priminė vokiečių žmogžudystes, bet nenutylėjo ir sovietų žmogžudystę. "Stalino mirtis išgelbėjo mano tautą nuo biologinio išnaikinimo, tačiau politikos esmė, kas liečia šią tautą savo pagrindu nepasikeitė. Dabar esame pasmerkti lėtai mirčiai — asimiliacijai... Bet mes nenorime mirti! Veikliausieji ir ryžtingiausieji lietuvių patriotai buvo likviduoti. Tačiau išaugs nauja gentartė,

kuri yra pasiryžusi eiti savo tėvų pėdomis..."

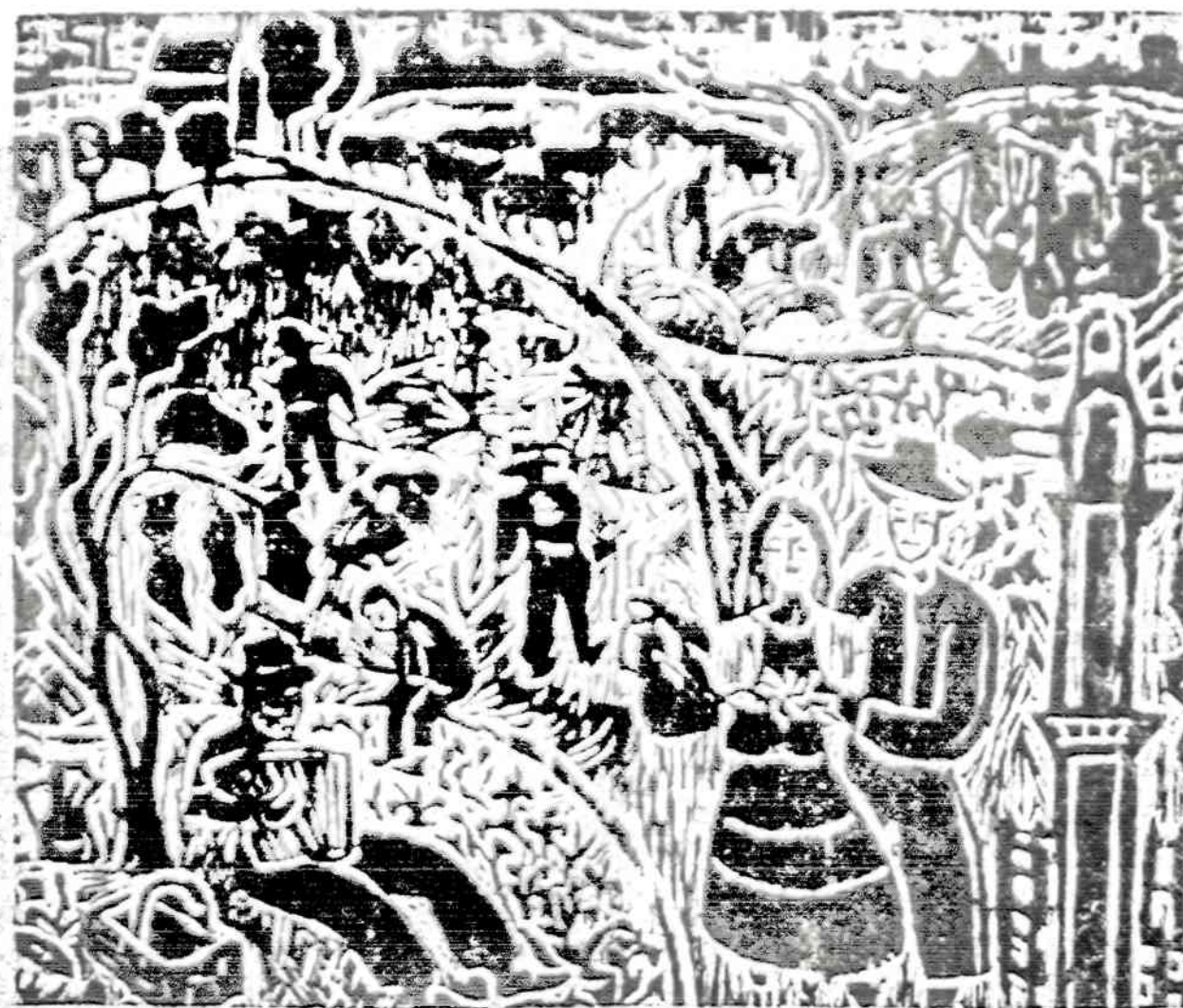
Ir tartum paskutiniame pasmerktojo žodyje — Kudirka pasakė: "Nieko nebeturėsiu pridėti... turiu tik vieną pageidavimą, aiškiau sakant — prašymą, lygiai į Aukščiausiąjį Teismą, kaip ir į sovietų valdžią: prašau grąžinti mano tėvynei Lietuvai nepriklausomybę". Ir čia pat paaiškino, kad nepriklausoma Lietuva turi būti valdoma laisvos, suvereninės valdžios ir turi būti laisva nuo bet kokios karinės okupacijos. Valdžia turi turėti nuosavą administracinę ir teisminę sistemą, ir nuosavą, demokratinę laisvų rinkimų sistemą. Ir laisva Lietuva negali būti rusinama, kaip yra rusinama dabartinė Lietuva. Ir laisvoje Lietuvoje negali būti tokių procesų kaip jo — Kudirkos procesas.

O jau tikru išsukimu skambėjo jo paskutiniai žodžiai, adresuoti stačiai į teismo pirmininką: "Jei išdaviau savo tėvynei — tai dėlko neteisiate mane viešai kaip išdavią... Kodėl neleidžiate visuomenei mane teisinti? Deja — ši teismo salė yra tuščia. Nematau joje nieko, išskyrus savo žmoną ir keletą čekistų. Dar yra keletas sargybinių, bet jie nesupranta lietuvių kalbos ir nežino, apie ką mes čia kalbame..."

Ir Kudirka kalbėjo apie rimtus dalykus. Apie tiek rimtus, kad jo šauksmas, nors pavirsdamas šnibždesiu, skaldė teismo salės sienas ir — kaip paukštis — veržėsi į pasaulį. Į tą pavergtos jo tėvynės pasaulį, į sovietų grandinėmis apkaustytos plachos rusų, ukrainiečių, gruzinų ir net totorių žemės pasaulį, į Vakarų pasaulį, kurs patogiai užsikimšo ausis, nes tas Kudirkos šauksmas jas žeidžia, kaip lygiai prieš trejus metus vakariečių gerkles troškino Palacho sudegusio kūno pelenai...

Buvo dar vienas vienišo didvyriškumo pavyzdys šiame Kudirkos procese. Pavyzdys užregistruotas jo proceso aktuose. Būtent štai ekipa Vilniaus gydytojų, vadovaujant vyriausiam psichiatru Dr. Gutmanui, nepasidavė sovietų saugumo spaudimui, nepasirašė reikalaujamo paliudijimo, kad kaltinamasis būtų nepilno proto, o priešingai — paliudijo, kad jis yra visiškai sveiko proto.

Nors savižudystė kai kuriais atvejais yra protinės lygsvaros

M. STANKUNIENE

RUGPIUTIS (grafika)

Lietuvių Gydytojų Suvažiavimas New Yorke

1961 metais New Yorke įvyko Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos trečiasis suvažiavimas, gi, dešimčiai metų praejusi, š. m. rugsėjo mėn. 4 — 5 dienomis, gydytojai yra kviečiami suvažiuoti į aštuntąjį Liet. Gyd. suvažiavimą, kuris įvyks Pierre viešbutyje, Fifth Avenue prie 61-os gatvės.

Atvykę gydytojai rugsėjo 4 d., nuo 10 iki 12 val., prasminti registruotis Saphire kambaryje aplankyti parodą. 12 val. įvyks suvažiavimo atidarymas, kuriame kalbės New Yorko Liet. Gyd. Draugijos pirmininkas dr. Vytautas Avižonis ir PLGS ir ALGS pirmininkas dr. Vaclovas Paprockas.

Po sveikinimų bus visuomeninio pobūdžio pranešimai: Dr. Balys Matulionis: "Lietuvos gydytojų vaidmuo tautų kovoje už savąją kultūrą ir laisvę".

Ramūnas Kondrotas: "Keli bruožai iš Vilniaus Medicinos Draugijos Lietuvoje vystymosi Lietuvoje" 19-tame amžiuje".

Gydytojų organizacinio darbo pirmasis posėdis prasidės 2:30 p. p. Vakare 7 val. to paties viešbučio Garden Foyer kambary bus kokietai, gi 8:00 val. — vakarienė — banketas.

Antra Suvažiavimo diena, rugsėjo mėn. 5 d., 11:20 pradedės mokslinio pobūdžio pasikaitas.

Dr. Edvardas Kaminskas turės pranešimą apie "Lastelių augimo reguliavimą". Vet. dr. P. Radvila skaitys paskaitą apie "Tetanus profilaktiką pas žmones ir gyvulius po sužeidimų".

Dr. Rimigaudas Nemickas iš Čikagos Loyolos Universiteto, turės mokslinį pranešimą apie "Myokardo revaskuliarizaciją".

Dr. Irena Giedrikenė padarys "Dešimties metų phenylketonurijos apžvalgą New Jersey valstijoje".

Užbaigimui mokslinių paskaitų ciklo Dr. Vytautas Damijonaitis turės pranešimą apie "Psichiatrijos evoliuciją JAV po antrojo pasaulinio karo".

Po pertraukos apie 3:30 p. p. įvyks antrasis organizacinis darbo posėdis, kuriame gydytojų draugijų atstovai padarys pranešimus apie draugijų veiklą ir svarstys profesinius bei visuomeninius reikalus. Bus išrinkta PLGS ir ALGS nauja valdyba, bus svarstyta Sąjungos žurnalo reikalai bei nustatyta sekančio suvažiavimo vieta ir laikas.

Reikia manyti, kad suvažiavimas bus tikrai įdomus savo pranešimais bei organizacinių posėdžių diskusijomis.

Suvažiavimas registruotas ir paskelbtas AMA žurnale, todėl išlaidos bus galima nurašyti nuo pajamų.

Todėl New Yorko Liet. Gydytojų Draugija ir Amerikos Liet. Gydytojų Sąjungos valdyba visus lietuvių gydytojus kviečia gausiai atvykti į suvažiavimą, kad ne tik pasimatytų su kolegomis, bet ir pasiklaustų visuomeninio bei profesinio pobūdžio pranešimų, aktyviai dalyvaudami organizaciniuose posėdžiuose, svarstant visuomenines bei profesines problemas.

Prisimenant, kad prieš 10 metų trečiasis suvažiavimas buvo gerai organizuotas, netenka abejojti, kad pastarasis suvažiavimas praeis sklandžiai ir pakilusioji nuotaikoj. Jis, neabejotinai, sustiprins tarpusavio draugiškus ryšius bei nustatys tolimesnės veiklos gaires.

Ramūnas Kondrotas: "Keli bruožai iš Vilniaus Medicinos Draugijos Lietuvoje vystymosi Lietuvoje" 19-tame amžiuje".

Gydytojų organizacinio darbo pirmasis posėdis prasidės 2:30 p. p. Vakare 7 val. to paties viešbučio Garden Foyer kambary bus kokietai, gi 8:00 val. — vakarienė — banketas.

Antra Suvažiavimo diena, rugsėjo mėn. 5 d., 11:20 pradedės mokslinio pobūdžio pasikaitas.

Dr. Edvardas Kaminskas turės pranešimą apie "Lastelių augimo reguliavimą". Vet. dr. P. Radvila skaitys paskaitą apie "Tetanus profilaktiką pas žmones ir gyvulius po sužeidimų".

Dr. Rimigaudas Nemickas iš Čikagos Loyolos Universiteto, turės mokslinį pranešimą apie "Myokardo revaskuliarizaciją".

Dr. Irena Giedrikenė padarys "Dešimties metų phenylketonurijos apžvalgą New Jersey valstijoje".

Užbaigimui mokslinių paskaitų ciklo Dr. Vytautas Damijonaitis turės pranešimą apie "Psichiatrijos evoliuciją JAV po antrojo pasaulinio karo".

Po pertraukos apie 3:30 p. p. įvyks antrasis organizacinis darbo posėdis, kuriame gydytojų draugijų atstovai padarys pranešimus apie draugijų veiklą ir svarstys profesinius bei visuomeninius reikalus. Bus išrinkta PLGS ir ALGS nauja valdyba, bus svarstyta Sąjungos žurnalo reikalai bei nustatyta sekančio suvažiavimo vieta ir laikas.

Reikia manyti, kad suvažiavimas bus tikrai įdomus savo pranešimais bei organizacinių posėdžių diskusijomis.

ZEMĖ DEGA

Aš riteriskai nusiimu kepurę ir prieš mano kralikus. Taip pat moju iš džiaugsmo ranka mano per tiek metų ištikimiams ir niekuomet dar neapvylusiems draugams: vyšnioms! Naujai sodintoms ir senosioms, daugiau gyvenimo patyruosioms. Netrukus jos visos ims žydėti. Net žemės sklypą gal svetimiems parduosiu. Bet jau vargu kada pirsksiu naują.

J. Savickas (iš Žemės dega)

BIVAINIŲ GIRIOS KARALIUS

Lietuvos televizija pradėjo statyti dviejų serijų filmą "Bivainių girios karalius", kuriame bus vaizduojamas narsusis plėšikas Tadas Blinda.

Režisierius Balys Bratkauskas apibūdino šį filmą, kaip pirmąjį.

Tad visi lietuviai gydytojai, iš arti ir toli, vykite į aštuntąjį gydytojų suvažiavimą New Yorke. Dr. V. Tauras

mąją avantiūrinę romantiką. T. Blinda vaidins artistas Vytautas Tomkus.

Filmas bus baigtas rudenį.

REIKALINGIAUSIAS DAIKTAS

Stokholmo televizijos konkurse moterys per tris sekundes privalėjo atsakyti, koks reikalingiausias daiktas namų ūkyje. Pirmoji vieta pripažinta konkurso dalyvei, kuri atsakė: "Mano vyras".

Motina per mūsų liaudies muzikinę kūrėją pereina, kaip "saulė per dieną", ji tarytum gyvybės, gerumo ir švelnumo karalienė, kažkokio nenusakomo švelnumo įsikūnijimas. Ji — saulės sesuo. Todėl jai — pirmoji, aukščiausioji vieta, švelniausi žodžiai.

Tomas Sakalauskas (iš "Svyturio")

• Mylėti žmones — pašėlusiai sunkus uždavinys.

N. Pagorinas

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI

YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozą Adomaitį - Dėdę Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir pasiskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuviai galėtų žiemos pasiskaitymams nupirkti Antano Rūko parašytą Vienišo žmogaus Gyvenimą - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradžiugins kiekvieną, kas jį atsimena ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo A. Rūko lengvas, vaizdus gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išeivių šviesulių gyvenimu ir jų kietą: ideologinę veiklą.

Antanas Rūkas, VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozo Adomaitio - Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJINIŲ" ADMINISTRACIJOJE

GEROS DOVANOS

Šios knygos parduodamos dabar "Naujienose" su didėlimis nuolaidomis:

Dr. A. J. Gussen — DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis. Kietas viršelis, vietoje \$4.00 dabar tik \$3.00
Minkštasis viršelis tik \$2.00
Dr. A. J. Gussen — AUKŠTA KULTŪRA — ŽIAUROS ŽMONĖS. Kelionės po Europą išpūžiai. Vietoje \$2.00 dabar tik \$1.50

Galima taip pat užsisakyti paštu, atsuntus čekį arba money order.

NAUJINIENOS

1739 SO. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmas, jie padeda jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antras, jie padeda sukurti geresnę apylinkės bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

6%

PER ANNUM ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$5,000, OR MORE, 2 YEAR MATURITY

5%

UNIVEST TAUPYMO SĄSKAITOMS

Taupyimo indėliai Apdrausti iki \$20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais

Tel. 421-3070

Istaigos pietuose klemas automobiliams pastatyti

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00. Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansambliai, chorai, grupės, užsakiusios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJINIENOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone MA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.00 per 3 months. In other USA localities \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per three months; Canada \$22.00 per year; other countries \$23.00 per year.	
15 cents per copy, 15 c. on Saturday	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiestiuose	
metams	\$22.00
pusei metų	\$12.00
trims mėnesiams	\$7.00
viename mėnesiui	\$3.00
Kitoje JAV vietoje:	
metams	\$20.00
pusei metų	\$11.00
trims mėnesiams	\$7.00
viename mėnesiui	\$3.00
Užsienio:	
metams	\$23.00
pusei metų	\$13.00
viename mėnesiui	\$3.50
Naufienos eina kasdien, išskyrus sekmadienius, Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. HAYmarket 1-6100. Pinigus reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.	
NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.	

JONAS F. DAUGELA

TAIKA BET KURIA KAINA

Vargu ar yra dar bent viena kita valstybė ant šio žemės rutulio, kuri taip širdingai ir tauriai trokštų taikos ir ramybės, kaip Jungtinės Amerikos Valstybės. Tačiau skaudų gyvenimo ironija taip pat, tur būt, nei iš vienos kitos tautos nėra taip karčiai pasityčiojusi ir taip daug kartų pakartotinai prieš jos valią stumte įstūmusi į visą eilę militarinių konfliktų, kuriuose prieš savo valią svetimoje žemėje turėjo narsiai kovoti ir žūti šimtai tūkstančių geriausių šio krašto sūnų. Ir niekada nei šis kraštas, nei jo kariai neturėjo nei menkiausio noro tuos

kraštus užvaldyti ar juose amžiams įsitvirtinti. Dar ir šiandien visas šis kraštas ne tik gyvena nuolatinėje pasaulio konflikto grėsmėje, bet yra priverstas jau kelis paskutinius dešimtmečius toli nuo savo žemės vesti fizines kovas karo lauke. Tad gal ir nenuostabu, kad paskutiniu metu šio krašto vyriausybė, spaudžiama tautos daugumos nusiteikimo, yra kiek peržiūrėjusi savo užsienio politiką ir pakeitusi jos kryptį. Ši nauja kryptis vis labiau įgauna ir naują savo vardą: "Taika bet kuria kaina". Šie nauji vėjai

nieku būdu negali nejaudinti mūsų, nes, bet kuria kaina siekiant taikos, lengvai gali būti į nuostolių sąskaitą nurašytas ir daugelio pavergtų tautų, o pirmoje eilėje Lietuvos ir kitų Baltijos kraštų likimas. Tad džiugu, kad ir šiomis dienomis dar atsiranda atskiri asmenys — žymesni šio krašto politikos vyrai, kurie labai atsargiai pasitinka šiuos naujus vėjus ir bando į visą bylą pažvelgti iš visai kitos perspektyvos. Šiomis dienomis Pensilvanijos prekybos rūmų leidžiamame žurnale — biuletenyje šių rūmų vykdomasis viceprezidentas Myles Standish paskelbė įdomų straipsnį, pavadintą: "Ar gali Amerika sau leisti būti antroje vietoje". Šio straipsnio mintys yra tikrai originalios ir mūsų gyvenimui aktualios, tad ir noriu kai kurias jų čia pakartoti.

New Yorko meras John Lindsay kasdien vaikščioja po miestą ir kalbasi su gyventojais. Paveikslė matome didmiesčio merą, besikalbantį su New Yorko italais. Jis sveikina su vyresniais ir vaikais.

Kaip galima komunistus suprasti?

Ksavera Karosienė, pačioje šio šimtmečio pradžioje iš caro okupuotos Lietuvos motinos atvežta į Ameriką, jauna įsitraukė į Amerikos lietuvių visuomeninį darbą. Savo laiku, dar apie 1916 metus, Karosienė net socialistams priklausė ir kurį laiką dirbo tuo metu leistoje Kovos administracijoje. Kiek vėliau, kai Amerikoje atsirado Mickevičius — Kapsukas, įnešė vaidų Amerikos lietuvių tarpe ir suskaldė Amerikos socialistų sąjungą, tai Karosienė nuėjo, švelniai tarient, su "pažangiaisiais".

Nuo to laiko nuo "pažangiųjų" ji neatlipo. Teisybė, ji buvo šiek tiek žmoniškesnė. Ji neteisindavo visų prievartos veiksmų komunistinėje Rusijoje, o vėliau net Sovietų Sąjungoje. Visą laiką ji "organizavo streikus", važinėjo į konferencijas, kartais atstovaudama Amerikos lietuvių "pažangiečių", o retkarčiais kalbėdama ir amerikiečių vardu. Ji važinėjo Amsterdamą, Kalkuton, Maskvą ir dalyvavo ten šaukiamose "taikos" ir kitokiose konferencijose. Ji yra apvažiavusi pasaulį, kaip ir mūsų keliautojas Dan Kuraitis. Skirtumas tarp jų yra toks: Kuraitis važinėjo paties uždirbtais pinigais, o Karosienė važinėjo įvairių komitetų surinktais pinigais.

Jeigu neskaityti "daktaro" Antano Bimbos, tai Karosienė šiandien yra labiausiai apsiskaiciusi "pažangiečių". Ji kelis kartus buvo nuvažiavusi į rusų okupuotą Lietuvą, "pažangiečių" spaudoje ji rašo savo išpučius ir įvairius samprotavimus. Josios autoritetas okupuotoje Lietuvoje taip aukštai pakilo, kad jai leista net ir tarptautinės politikos temomis pasisakyti. Turistų parvežtam Tiesos numeryje yra josios straipsnis svarbiais tarptautinės politikos klausimais. Straipsnis pavadintas "Aš tikiu žmogumi". Pavadinimas rodo, kad Karosienėje dar yra užsilikusi kibirkštėlė senų socialistų tikėjimo žmogui. Koks tas "socializmas" bebūtų, jis buvo planuojamas žmogaus gerovei, tuo tarpu nuo vadinamos Spalio revoliucijos Rusijoje viskas buvo daroma žmogui niekinti.

Ksavera Karosienė buvo susizavėjusi vadinama Spalio revoliucija. Ji dar ir šiandien tiki, kad tos "revoliucijos" metu žengtas didelis žingsnis pirmyn. Tas jos susizavėjimas toks didelis, kad Tiesoje atmuštame straipsnyje ji rašo:

"Juk Didžioji Spalio revoliucija panaikino gamybos priemonių privatinę nuosavybę, anksčiau būvusi beteisė darbininkų ir vastiečių klasė paėmė val-

tybės vairą į savo rankas. Tai svarbiausias įvykis istorijoje. Tarybų Sąjunga jaučiama visur — visose tarptautinio gyvenimo sferose. Tai klestinti visuomenė su savo tikslais ir siekimais, kuriuos būtina suprasti ir kuriems būtina atiduoti pagarbą". (Tiesa, 1971 m. rugp. 19 d., 3 psl.).

Kad galėtume suprasti "svarbiausią įvykį istorijoje", tai pirmiausia turime nustatyti faktus ir suprasti Karosienę. Ji tvirtina, kad beteisė darbininkų ir valstiečių klasė paėmė valstybės vairą, bet nuo vadinamos Spalio revoliucijos pirmos dienos valstybės vairo priešakyje nesimato nei vieno darbininko ar valstiečio. Nei Leninas, nei Stalinas, nei Chruščiovas, pagaliau nei Brežnevai nedarbo jokioje dirbtuvėje, nebuvo proletaria. Visi jie buvo komunistų partijos aparatai, kurie pagrobė valdžią Rusijoje ir jos iš rankų nepaleidžia.

Dar sunkiau suprasti Karosienę, kai ji pataria gerbti Sovietų Sąjungoje klestinčios visuomenės tikslus ir siekimus. Kartais tie tikslai visi nesuprantami. Labai dažnai jie yra nežmoniški. Imkime, kad ir tokį įvykį. Prieš 40 metų Ksavera Karosienė parašė ir Amerikos "pažangiečių" išleido knygelę "Moters kovotojos dėl komunizmo". Pavadinimas labai jau dramblotas, bet turime tikėti, kad Karosienė ten įdėjo daug širdies. Knygelę rašė ne ji viena. Tos knygelės bendraautorė buvo Katrė Matulaitytė Poželienė. Ji buvo Karoliaus Poželos žmona. O Karolis Požela, kaip kai kurie žino, buvo Lietuvos komunistų partijos centro komiteto sekretorius.

Matulaitytė pati buvo komunistė. Ne paprasta, bet mokyta. Rašytoja iš jos buvo menka, bet ji Minske leidžiamoms komunistų laikraščiams išversdavo iš rusų kalbos aprašymėlius apie raudonojo armijos stojusias ruses, apie sunkius darbus pasiryžusias dirbti sovietų pilietes. Josios vertimai buvo surinkti Amerikoje ir išleisti knygos formoje. Paskutinį knygos skyrį parašė Karosienė.

Rusai komunistai komunistę Katrę Matulaitytę Minske vis dėlto sušaudė. Jie nekreipė dėmesio į tai, kad Matulaitytė buvo partijos centro komiteto sekretoriaus žmona. Iki šio meto rusai komunistai nepaskelbė, už ką Karosienės bendradarbę Minske sušaudė. Kiekvienam šiandien aišku, kad buvo padarytas nepaprastai žiaurus ir nežmoniškas darbas, kurio tikslai nesuprantami.

Ar žmogus gali gerbti šitokį nežmonišką darbą? Kodėl Karosienė reikalauja, kad būtų "atiduota pagarbą" josios bendradarbės žudikams?

Siandien, šiai tautos daugumos valiai spaudžiant, Kongresas neabejotinai priims rezoliuciją, kurią pasiūlė senatorius Mansfield ir kuria reikalaujama, kad dar šiais metais būtų atitaukta 300.000 kariuomenės iš Europos žemyno. Žinoma, tuo pačiu JAV interesai Viduriniuose Rytuose jau liks tik grynai akademinio pobūdžio. Taip pat tos pačios daugumos nuotaių spaudžiamai, amerikiečiai greitu laiku apelsi ir Vietnamą. Šie pasitraukimai pademonstruos visam pasauliui Amerikos nepajėgumą ginti savo ir kitų tautų saugumo natūralias linijas tiek Vidurinio jūroje, tiek ir Indijos vandenynė.

O tuo pačiu metu Rusija tiek i Vidurinio jūroje, tiek i Ramiojo vandenyno strategines vietas yra pasiuntusi didelį skaičių naujų, modernių, atomine energija varomų kovos ir povandeninių laivų, kurie yra parengti net ir iš povandenio šaudyti atominius sviedinius į labai tolimus taikinius. Susidaro vaizdas, kad plačioji Amerikos visuomenė lyg ir su

palengvėjusia širdimi pasitinka šelbiamas patikimas žinias ir statistinius duomenis, kurie vaizdžiai rodo, kad jau šiuo metu Rusija yra militariniai geriausiai pasirengusi ir stipresnė už Ameriką. Daugelis net su tam tikru pasididžiavimu stebi, kaip Sovietų Sąjunga ir komunistinė Kinija vis labiau ir labiau užima vadovaujančius vaidmenis tarptautinėje politikoje. O kiek laiko truks, ir iki komunistinių kraštų, plačiai išnaudodami vergų darbo jėgą, pradės vadovauti ir pasaulio ekonominiams gyvenimui.

Žinoma, amerikiečiai tvirtai tiki, kad drastiškai sumažinus karo išlaidas, bilijonai dolerių galės būti panaudojami geresniems namams pastatyti, atlyginimams pakelti, darbo valandoms sumažinti ir socialiniam draumui patobulinti. Kitaip tariant, visa tauta svajoja ir skubiai veržiasi į ankstyvą ramų ir visapusiškai saugų pensininko gyvenimą.

Visa tai būtų labai jau žavų ir puiku, jeigu ir visos kitos pasaulio galybės visą savo pajėgumą ir išmintį naudotų tiems patiems humanistiniams tikslams ir rūpinytųsi tik grynai savo gyventojų gerbuvu ir mokslo pažanga.

Bet, deja, tautų gyvenimas dar ir šiais civilizacijos kulminaciniais laikais yra panašus į laukinių žvėrių gyvenimą džunglėse. Kai tik bandos ar kaimėnės galva parodo bet kokias senatvės nepajėgumo žymes ar nustoja savo prigimtos potencijos, tuojau atsiranda jaunesnis, kuris jį jėga išstumia i džunglių vienatvę natūraliai mirčiai arba čia pat jį sudoroja.

Tad ir šio krašto garbinga ir palyginamai dar labai jauna tau-

ta negali sau leisti, kad ją kas nors nustumtų į nežinią. Ši tauta yra dar per jauna pasitraukti iš pensininko padėties ir tik sau užsitikrinti patogų gyvenimą, pasyviai stebėti žemės rutulio žmonių istorinę eigą ir tik džiaugtis kitų laimėjimais. Nei šiandien, nei rytoj dar ne metas Amerikai pasitraukti į antrąją vietą pasaulio politikos žaidynėse. Tad tuo pačiu šiandien dar per anksti svajoti apie tai, kad kuria kaina, nes į šią kainą gali būti įskaitytas ir tos pačios tautos jaunosios kartos likimas ir laisvė.

Šiandieninės politikos tikslas turėtų būti surasti militarinės jėgos ir ekonominio gyvenimo pažangos pusiausvyrą. Šis kraštas, negalėdamas išvengti istorinės misijos, kurią jam gyvenimo eiga yra uždėjusi, turi ir toliau vaidinti naujojo pasaulio vaidmenį ir pirmuoti visų tautų šeimose tiek savo ekonominio tygio pranašumu, bet ir taip pat savo militarine jėga. Amerikiečiai turi susitaikinti su mintimi, kad turtingi ir stipraus niekas nemylį, bet turi jį respektuoti.

Gal būt, nuolat vis dažniau i šio krašto pakrantės atplaukia vis didesni Sovietų Sągos "žvejybiniai" laivai, gal būt, vis dažniau pasitaiką prekių laivų nemoniški incidentai Pietų Amerikos pakrantėse ir pagaliau gal vis — nuolat kartojamas žinios, kad Rusija turi daugiau karo laivų ir bombonešių už JAV pabudins baigiantį jau užsnūsti milžiną, kuris yra niekas kitas, kaip pati Jungtinių Amerikos Valstybių tauta.

SKAITYK "NAUJIENAS" — JOS TEIKIA GERIAUSIAS, TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

FELIKSAS MOTUZAS

DARBAI IR ŽMONĖS

GIMTINIS PASTOGEJE

1.

Gimiau ir augau tamsiaisiais lietuvių kalba raštų draudimo laikais. Tautiniai pabūdau dar prieš šauketę — lietuvių spaudos gražinimą 1904 metais.

Šį pasaulį išvydau 1891 m. vasario 2 d. Rudiškių bažnytkaimyje, Joniškių filioje, kuri vėliau tapo parapija. Tėvas — Pranas Motuzas, motina — Rozalija Noreikaitė.

Davatkėlė mane išmokė skaityti maldaknygę. Tais laikais Rudiškiuose nebuvo mokyklos. Gruzdžiai už 13 kilometrų. Tiek pat ir i Joniškį. Tėvo skaičiavimu — dideli atstumai. Reikėtų samdyti "kvatierą" ir tai daug kainuotų. Be to, reikėtų kiti darbininko prie ūkio darbų. Aš vis prisiminčiau tėvui apie mokyklą. Pagaliau, 1903 m. sutiko leisti mokyti rusų kalbos pas vietos vargonininką — aušrininką Joną Merkeli. Mokėjau dvi žiemas. Kartu su manim ir kitiems vaikams, tik atskirame kambaryje, mokėsi ir vargonininko sūnus Antanas. Kartą jis man parodė savo liaišką, rašytą mergaitei lietuvių kalba ir lietuviškomis raidėmis. Tas jo laiškas mane sužavėjo. Paprašiau, kad jis man parašytų lietuvių kalbos raides. Raides man parašė. Išmokau lietuviškai rašyti. Pradėjau skaityti rusų draudžiamą lietuvių spaudą. Pasijutau sąmoningą lietuvių. Po

poros metų jau buvau "revoliucionierius". Išmokau keletą revoliucinių dainų. Pavyzdžiui, dainavome: Ką darysim pagavę Vitę? (tuo metu jis buvo Rusijos premjeras). Ogi dirbsime iš galvos puodyne, o iš jo kaulų bus daug šukų".

Mokymosi pas vargonininką J. Merkeli laikotarpiu, 1903 — 1904 metais, prasidėjo revoliucija Rusijoje. Lietuviai sujudė reikalaudami grąžinti draudžiamą spaudą. Susipratus lietuvių ir aušrininką J. Merkeli lankė kiti lietuvių veikėjai. Iš Joniškių atvykavo dr. Vaineikis, iš Žagarės — dr. P. Avizonis, taip pat lankydavosi "Auszros" steigėjas ir redaktorius dr. J. Basanavičius tartininkas Matas Šlancauskas, teatralas Vincas Preikštas, K. Skėris ir mano dėdė Juozas Motuzas. Mes už sienos besimokydami girdėdavome jų pasikalbėjimus. Užėidavo savaitraščio "Keleivio" bendrininkas Steponas Strazdas. Jis 1906 m. mirė Bostone. Atsilankydavo ir vieningas Rudiškių 1905 M. Didžiojo Vilniaus Seimo dalyvis Julius Butautis, kilęs iš Šimkūnų kaimo. Julius Butautis ir Steponas Strazdas buvo socialdemokratai.

Rusų revoliucijos metais Lietuvos socialdemokratai išleisdavo daug revoliucinių atsisaukimų. Jų prisizdavo ir rudiskiečiai. Mes paugliai tuos atsisaukimus platindavome: naktimis slapta lipindavome prie stulpų, kryžių ir durų. Būdavo ir areštų. Už šią veiklą kaimiečiai pradėjo vadinti mus "cečikais", nors apie socializmą nieko neįsmanėme. Visas mūsų

žinojimas — nekesti rusų caro valdžios, o ypač už draudimą lietuvių spaudos.

1905 m. revoliucijos įkarstį Joniškį, per "Skapėrnos" atlaikus, po pamaldų bažnyčios aikštėje buvo mitingas. Kalbėjo lietuvių studentai. Vietos rusų politija pašaukė iš Elaso dvare kazokus. Žmonės bėgo slėptis i bažnyčią. Kazakai i juos šaudė. Tarpe kitų buvo nušautas ant bažnyčios laiptų ir mano dėdė Juozas Motuzas. (Žiūr. Br. Kvikiio "Mūsų Lietuva" III t.). Po šių žudynių manyje užvėrė dar didesnė neapykanta rusams ir caro valdžiai.

1904 m. balandžio mėn. 24 — gegužės 7 Rusijos caras panaikino lietuvių spaudos draudimą. Šis įvykis sąmoninguosius lietuvius nudžiugino ir gerai nuteikė. Netrukus pradėjo eiti P. Vileišio "Vilniaus žinios", "Lietuvos ūkininkas", "Saltinis", o vėliau ir kiti laikraščiai. Prasidėjo ir lietuvių kultūrinis sąjūdis. Organizavom vaidybos ratelius, knygynėlius. Viešais gyvenimais atgijo. Šiauliuose adv. P. Bugailiškiio ir grafo Zubovo suorganizuota "Varpo" draugija rengė vaidinimus. Mes i Rudiškių važiuodavome pasižūrėti. Joniškį Vinco Preikšto įkurtas "Artojų klubas" taip pat statė lietuviškus veikalus. Mes rudiskiečiai, prisizūrėję i jų darbus, irgi suorganizavom meno ratelį, knygynėlį ir pradėjome rengti vakarus — vaidinimus. Mūsų pirmasis vaidinimas buvo rašytojos Zemaitsės "Mūsų gėrais". Aš jį organizavau ir vaidinau bendravardžio Felikso vaidmenį. Vėliau pastatėme žemai-

tės "Tris mylimas". Pradėjome organizuoti chorą. Nelaimėi sugedo vargonininko pianinas. Kol jį taisė atėjo 1913 metai. Plito kalbos apie galimą rusų — vokiečių karą. Už caro valdžią kariauti nenorėjau. Gaila buvo apiešti Lietuvą ir visą lietuvių tautinį sąjūdį. Po ilgų svarstymų ryžausi ir 1913 m. pavasarį, balandžio mėn. 17 d., atsidūriau Čikagoje.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI

Atvykau į naują pasaulį kartu su visomis lietuviškomis idėjomis. Pirmomis dienomis Čikagoje išjungiau i lietuvių draugijų veiklą. Įsirašiau SLA 129 kuopon. Tuoj pat buvau išrinktas protokolų raštininku. Pradėjau lankyti "Ausros" vakarinę anglų kalbos mokyklą. Mokytojai buvo studentas Steponas Biežis ir Vincas Mišeika. Susipažinau su Čikagos lietuvių inteligentija — vaidintojais, dainininkais, veikėjais. Įstojau i Laisvos Jaunuomenės Chora. Sutikau rudiskietį Benį Vaitekūną, kuris vadovavo ir režisavo "Dramos draugijoje. Netrukus susipažinau su šiauliečių rašytoju — dramaturgu ir režisiorium Bronium Vargšu — Laucevičium. Jo pakvietas įstojau i jo vadovaujamą "Dramatišką Ratelį". Teko vaidinti rodo šešiuose vaidinimuose: "Užburta kunigaikštis", "Sugriuvęs gyvenimas", "Kryžius", "Milijonai vandenyse" ir kituose.

Partinės politikos mėginau išvengti. Tais laikais Amerikos lietuviai skirstėsi i tris partijas — politines sroves: katalikus, socialistus ir nepartinius, vadinamus tau-

tečiais. Pastarieji buvo vadinami ir tautininkais, bet tokios partijos, kaip Lietuvoje būvusi Tautos Pažanga čia nebuvo. Mat, dr. J. Šliūpas, kuris vadovavo vidurinei tautininkų srovei, sakydavo, kad partijos nereikia. Esą, užtenka būti geru lietuviu. Geriausiai organizuoti buvo socialistai. Jų 4-ji kuopa skelbė turinti 400 narių. Prieteliai, kurie mane Čikagoje priglaudė, buvo šios socialistų kuopos nariai. Kvietė ir mane i tą kuopą įsirašyti. Prano Širvinskio paragintas sumokėjau vieną dolerį įstojamojo mokesčio.

Tais metais, liepos mėn., lankėsi Čikagoje Vilniaus Mokslo Draugijos atstovai dr. J. Basanavičius ir Martynas Yčas. Jie laiškais kreipėsi i Čikagos lietuvių draugijas paremti aukomis jų atstovaujama mokslo draugiją. Svečių prašymui išspresiti socialistų 4-ji kuopa sušaukė specialų susirinkimą. Atsilankė 175 nariai. Kuopos valdybos sekretorė Kalvaitytė-Miščikaitienė perskaitė dr. J. Basanavičiaus ir M. Yčo laišką. Prasidėjo laiško svarstymas. Didžiojo lietuvių — anglų kalbų žodyno autorius A. Lalis pasiūlė svečių laišką priimti. Salėje pasigirdo ūžimas. Balso paprašė anglietis žemaitis Lekavičius ir stipriai balsu sušuko: "Broliai darbininkai!

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite
Dienraštį
"NAUJIENAS"

CICERO

Atostogų laikas kaip ir slenka prie pabaigos. Dirbantieji gavę porą savaitę pabėga kur kas išmano; žinoma turi sužinoti kur pabėga.

P. Paulauskai grįžo iš Indijos gerai pasilijęs; P. Motušiai aplankė Europą keleto kraštų, sveiki grįžo. Tik kodėl jie nieko neduoda mums žinių, nes abu raštingi, o dienaščiui žinių trūksta.

Dr. Gusenas taipgi tyli, žinoma ruošiasi. Jurgis Breivė ruošėsi, bet neranda laiko atos toms, žinoma biznio reikalai pirmoje vietoje.

Sergančių čia buvo ir yra: P. Dvilaitienė, P. Vainorienė jau ilgas laikas kaip pasiliosavo iš ligoninės, vienok dar niekur jų nesimato. Romas Nartonis taipgi yra pasilijęs, net bažnyčioje nesirodo, turi rūpescių su savo ausimis. O kas gi yra su mūsų C. Genium? Atrodo, sveikutėlis, bet atsargus, tai laikosi ir sako: "Atsargą gėdos nedaro".

"NAUJENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICIULIS

Viktoras Arlauskas viengūgis buvo linksmas žemaitis, bet jau ilgas perijodas kai niekur jo nesimato. Jo laimė, kad turi gerą P. Kazlauskienės globą, tai taip ir slenka senatvės dienos. Su spalio mėnesiu viskas atgys: susirinkimai, subuvimai, tai to visi laukia, o ypač Kareivių draugystės nariai, nes yra nutarta ją likviduoti ir turtą pasidalinti. Žinoma, jei ne tas turtas pinigėliai, tai viskas būtų užmiršta, bet tas nelaimingas doleris neduoda ramybės. Kai kurie tai ir naktį nemiega.

Senieji kareiviai, būkite ramūs, jūsų sudėti doleriai yra saugūs. Ateis laikas — gausite kas kam priklauso.

Senieji ir jaunieji turėkite atmintyje sekmadienį 5 d. rugsėjo Bučo sodyboje, Willow Springs, tai visiems žinoma — patogi vieta. Tad Balso rėmėjai, visi kaip vienas būkite savo pareigose!

Vladas Bikulčius su Jean Skopas sumainys auksą žiedelius, bet apie tai vėliau, linkiu jiems laimės ir sveikatos.

K. P. D.

TRUMPAI

— Marijonas ir Nijolė Šnapščiai buvo surengę savo dukrelėms krikštynų pokylį. Dukrelės pakrikštytos Vytės-Ignės ir Rūtos-Alės vardais. Pokilyje dalyvavo daug draugų ir artimųjų. Gaila, kad nevisi galėjo atvykti ir būti šios šeimos šventės dalininkais. M. ir N. Šnapščiai gyvena Detroito, Dearborn priemiestyje.

DR. KAZYS GRINIUS ATSIMINIMAI IR MINTYS

II tomas, 1962 m. Gražiais viršeliais. Kaina \$5.00.

Išleido Dr. Kazio Grinius Komitetas. Knyga galima nusipirkti "Naujienose" už \$5.00, užsakant pastu reikia pridėti 25 centus pasto išlaidoms apmokėti. Taip pat galima įsigyti ir pirmąjį "Atsiminimų ir mintių" tomą (neįsta) už \$2.00.

NAUJENOS

1739 So. Halsted Street — Chicago 8, Ill.

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME LOANS

INSURED SAVINGS

Serving the Lithuanian Community 57 years with personal attention
4071 ARCHER AVE. (WEST OF CALIFORNIA AVE.)
CHICAGO, ILLINOIS 60632 — TEL.: LA 3-8248

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

VYTAUTAS ŽUKAUSKAS — MARIA NOREIKA
2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. • Tel. WA 5-2787
Didelis pasirinkimas įvairių prekių.
AUTOMOBILIAI, ŽALDYTUVAI, MAISTAS, PINIGAI.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320
Įvairių prekių pasirinkimas, motociklai, žaldytuvai, automobiliai, maistas, doleriniai sertifikatai.
V. VALANTINAS

MOVING — Apdraustas perkraustymas

Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujais kraustymo įrankiais. Ilgų metų patyrimas.

ALNAUJOKAITIS

2022 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

Ilgamečio BALFO pirmininko, prelato J. B. Končiaus knyga ATSIMINIMAI IŠ BALFO VEIKLOS

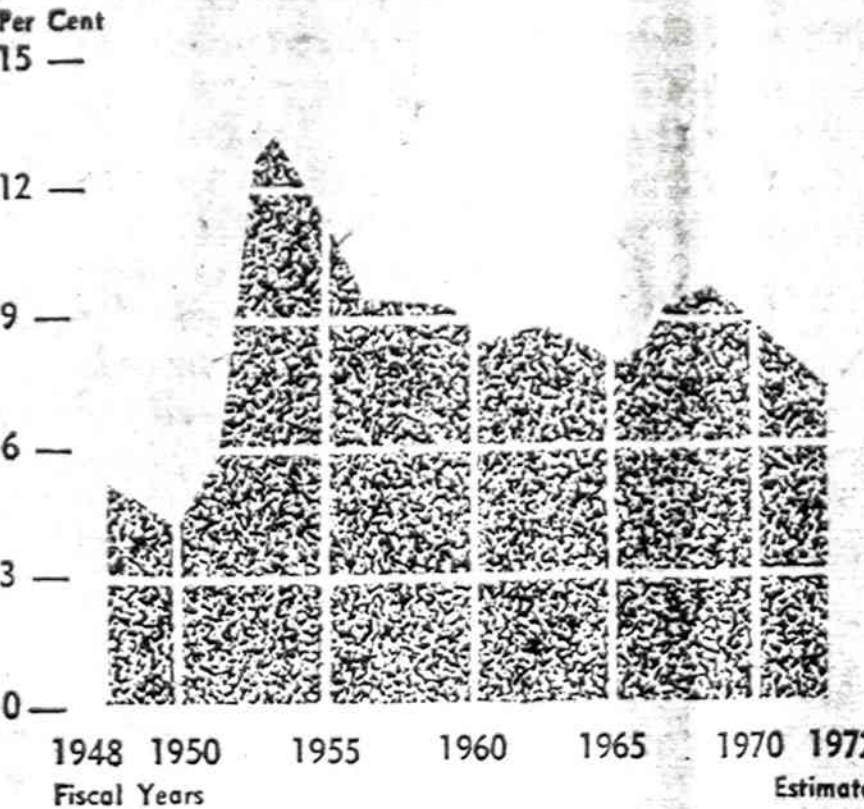
404 dideli puslapiai, daug nuotraukų.
Kieti viršeliai \$4.00, minkšti — \$3.00.

Idomi knyga kiekvienam lietuviui, ypač tremtiniui. Geriausia dovana globėjui, siuntusiam siuntinius į Vokietiją ir kitas tremties vietas. Knygą pasiūsiame adresatui, jei pasiūsite čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

NAUJENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

Military and Military Assistance Outlays as a Per Cent of Gross National Product

Braižinys rodo, palyginus visą Amerikos gamybą, kiek kuriais metais buvo išleista karo reikams ir kiek karinės paramos suteikta kitoms valstybėms.

— Antano Giedriaus knyga jaunimui ir suaugusiems "Aisvydo pasakas" yra baigiama spausdinti. Ilustravo dail. O. Baužienė.

— Alto Centro Valdybos nutarimu, Amerikos Lietuvių Tarybos metinis suvažiavimas šaukiamas lapkričio 13 ir 14 d. Čikagoje.

— Amerikos Lietuvių Tarybos Genocido paroda bus išstatyta Washingtone, Philadelphiaje, New Yorke, Bostone ir Hartforde.

— Šaulių S-gos CV nariai iš Čikagos — Vladas Išganaitis, Stasė Ceevicienė, Algirdas Bureckas, Petras Padvaiskas ir Sergėjus Radzickas Darbo Dienos savaitgalyje išvyksta į Dainavą. Dainavos stovykloje yra šaukiamas Šaulių Sąjungos centro valdybos posėdis.

— Prof. Bronis Kaslas dėsto Wilkes College, Pennsylvaniaje. Jo specialybė yra tarptautinės teisės mokslai. Jis rašo ne tik lietuvių, bet ir anglų spauda. Jo straipsniuose labiausiai nagrinėjama Lietuvos padėtis tarptautinėje teisėje.

— Povilas Dirks iš Brighton Parko persikėlė gyventi į Brookfieldą. Visvien jis ir toliau aktyviai dalyvauja lietuviškame gyvenime. Jo dabartinis adresas — 9044 West 30th Street, Brookfield, Ill. 60513. Telefonas 485-5415.

— Vytauto Didžiojo šaulių kuopos valdybos posėdis bus š. m. rugsėjo mėn. 26 d. 2 val. p. J. Jaunimo Centre. Visi valdybos nariai yra prašomi atvykti.

— Dr. G. Misėvičius buvo atvykęs į Naujienų piktiną. Jis yra Kankakee psichiatrinės ligoninės superintendantas. Jo žinioje dirba nemažas skaičius lietuvių gydytojų. Ligoninėje yra ir lietuvių pacientų.

— Antaninai Oslapienė po ilgos ir sunkios ligos rugpjūčio 15 d. mirus. Vieton gėlių jos jos karsto \$25.00 Tautos Fondui aukoja New Yorko Sandaros ir Valstiečių Liaudininkų kuopos.

— Agr. J. Baublys, Detroit, Mich. sudarė reikšmingi Lietuvo žemėlapį. Tas tikslus ir meniškias darbas laisvalaikio užtruko apie dešimtmetį. Žemėlapis padarė didelį įspūdį stovyklaujantiems Dainavoje mokytojams kaip tinkama ir vaizdi mokyklinė priemonė liuanistikos mokyklose. Rudenį J. Baublys žada jį išstatyti Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje ir zonuoti multiplikavimo galimybes.

— William Esūnis laimėjo antrą vietą ir 75 dol. premiją už išstatytus savo darbus Ford City prekybos centro suorganizuotoje jaunimo meno ir rankdarbių parodoje. Marija Atkočaitis, gyv. Worth, Ill. gavo specialų pažymėjimą. Viki ir Carol Pažėraitės dalyvavo kaip šokėjos scenos meno konkurse ir atrinktos tolimes-

DAŽAU NAMUS IŠ VIDAUS IR LAUKO

Valau kilimus ir baldus. Pilna apdrauda.

L. RUDIS Tel. CL 4-1050

SIUNTINIAI I LIETUVĄ ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4068 Armitas, Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-9980

REAL ESTATE FOR SALE

Namai, Žemė — Pardavimui

BY OWNER
4 bedroom, carpeting, drapes, beamed ceilings in L. R. and D. R. Paneled and carpeted kit. and Built ins. Pan-eled and carpeted family room. 2 car garage. Immediate occup.
\$37,900.
CALL 798-0191 or 532-1111.

ATDARAS APŽIŪRĖJIMUI
SESTADIENI IR SEKMADIENI
1-4 VAL.
1439 No. LINDER AVE.
2 butų po 5 1/2 kambarių mūrinis Savininkas.

MŪRINIS 16 METU, 2 gražūs butai. Įrengtas rūsys. Gražios kabinėtų virtuvės. Brangios vonios. Marquette Parke, Nebrangus. Tel. PR 8-6916.

BY OWNER
5 1/2 rooms, brick, 3 bedroom, full basement. Garage.

FoFr appointment call
925-2939 after 6:00 P. M.

HELP WANTED — FEMALE
Darbininkų Reikia

WANTED FAST TYPIST
GENERAL OFFICE
Car necessary.
Good Company benefits. Small office. Salary open.
Near O'Hare Field.
Call 439-2290

BUSINESS CHANCES
Biznio Progos

MARQUETTE PARKE parduodama Grocery krautuvė. Biznis išdirbtas. Pelnas didelis. Proga. Pigu.
Tel. 778-6916

RESORTS AND VACATIONING
Kurortai ir Atostogų Vietos

MICHIGAN VALSTIJOS ŠIAURĖJE,

nepaprastai gražioje Irons apylinkėje, pensininkams ir vyresnio amžiaus žmonėms nuolatini, puiki VASAR-VIETĖ. Butas ir geras lietuviškas maistas tik už \$275.00 mėnesiui. Gyvenamas apacioje, miegamieji viršuje. Puiki gamta, ežerai ir miškai, netoli bažnyčios, krautuvės, gydytojas.
Telefonuoti 839-2771 arba rašyti
NAUJENOS, Box 177,
1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO, ILL. 60608

FURNITURE AND FIXTURES
Rakandai ir Įrenginiai

PARDUODAMI
IS MODELINTU NAMU BALDAI
10 iki 50% nuolaida. Galima pirkti įalimis ir išimokėtinai. Aptarnauja lietuvių.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
TEL. GR 6-4421
6200 So. WESTERN AVE.

CEMETERY LOTS FOR SALE
Kapinių sklypai pard.

4 GRAVE LOT
Reverence section.
Mt. Emblem Cemetery.
Must sell reasonable.
447-8692

RENTING IN GENERAL
Nuomos

ISNUOMOJAMAS miegamasis kambarys naujame name prie vieno asmens su visais patogumais. Galima maityti visada. 4423 So. MAPLEWOOD AVE.

— Elena Olšauskienė yra akto-
rė. Ji priklauso šauliams ir gyvena su vyru gražioje rezidencijoje, Lake Geneva, Wis. Vytauto Didžiojo šaulių kuopos šauliai buvo nuvykę savo sėdę aplankyti ir buvo jos gražiai priimti.

A. & L. INSURANCE & REALTY

A. LAURAITIS
INCOME TAX
4645 So. ASHLAND AVE.
LA 3-8775
(Currency Exchange įstaigoj)
Pigūs automobilių draudimai.

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: R. Epubl 7-1941

VISKĄ APIE NAMUS

Taisau (remodeluoju) senus namus, stogus, langus, dažau, sutvarkau elektrą ir t. t.
Skambinti ALEKSUI
Telef. 927-7186

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ZEMAIS NUOSIMCIAIS, MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAIS

DEL VISU INFORMACIJU, KREIPKITE SI

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ VALDYMAS — NOTARIATAS — VERTIMAI

[VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA]

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — Prospect 8-2233

65-TA IR KEDZIE — 3 miegamų mūrinis. \$23,500.

65-TA IR CAMPBELL — 5 miegamų mūrinis. \$23,500.

43-ČIA IR CAMPBELL — 3 butų mūrinis. \$27,500.

46-TA IR ROCKWELL — 4 butų mūrinis. \$27,500.

45-TA IR CAMPBELL — 5 butų mūrinis. \$39,500.

73-ČIA IR KEDZIE — 2 po 5 1/2 ir 3 kambarių. \$54,500.

Butų nuomavimas. Įvairūs draudimai.

BALYS BUDRAITIS

BUD'S REAL ESTATE

4307 So. KEDZIE, CHICAGO

TEL. — 254-5551

MARQUETTE PARK AREA

6 room brick, 2 baths, built in oven and range. Air conditioned. Finished basement, 2 car garage. Patio.

BY OWNER

C. A. T. I.

GR 6-0006

DOWNERS GROVE

BY OWNER

3 bedrooms, fireplace, built-ins, 2 1/2 car garage.

Close to CB & Q. \$29,900.

964-4855

NORTHBROOK UPPER 30s

MOVE RIGHT IN!!

No chauffeuring in this "walk to everything" location, 3 bdrm. brick ranch, 1 1/2 baths; fireplace; bsmt; 2 car garage; wall to wall carpeting; drapes; appliances. Priced low for quick sale. Call owner, 272-3362.

6 ROOM BUNGALOW

Sink and washtub in basement.

House finished plasterboard.

Good location.

A bargain at \$20,000.

Call BE 8-8351

PARK FOREST

Colonial 4 Bedroom House.

2 1/2 Baths. Family room, screened porch. 2 car Garage.

Large lot.

Call 748-3208

EDGEWOOD — ST. MARY OF THE WOODS. 6 room, 3 bedroom, cabinet kitchen. Built in Hotpoint-Copertone appliances. New shag wall to wall carpeting. Recroom in basement with wet bar. 2 car garage. Underground sprinklers. Low taxes. Many extras.

7271 No. MCWICKER, CHICAGO

PALATINE

3 year old unique 3-4 bedroom mid-level ranch on Cul-De-Sac near park. Walnut panel family room 17' x 24'. 7 minutes to Randhurst.

Call 359-0885.

DOWNERS GROVE — By owner.

Must sell. 3 bdrm. full, built-in, full basement. 2 1/2 car garage. Near CB and Q. \$29,500 or bes offer.

964-4855

K. ERINGIS

CALIFORNIA SUPER SERVICE

Taisomi auto motorai, staidžiai, tune-ups ir t. t.

4824 So. CALIFORNIA AVE.

CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9327

HOME INSURANCE

Call: Frank Zapolski

3208 1/2 W. 95th St.

GA 4-8654

State Farm Fire and Casualty Company

Builders and Contractors

Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR

Irengiu naujus ir perstatu senus visų rūšių namo apšildymo pečius ir air-conditioning į naujus ir senus namus. Irengiu vandens boilerius ir stogų rinas (gutters). Darbas atliekamas greit, sąžiningai ir garantuotai. Apskaičiavimai nemokamai. Turtu leidimus dirbti mieste ir užmiesiuose.

DOMAS ŽUKAUSKAS

HEATING & SHEET METAL

4444 So. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILL. 60609

TEL.: VI 7-3447

TERRA

Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos visoms progoms.

3237 WEST 63rd ST., CHICAGO

Telef. 434-4660